

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursurilor declarate de Sergiu Jumbei, reprezentat de avocatul Ion Vîzdogă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Sergiu Jumbei împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, cu privire la încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor procuraturii și ale instanțelor judecătorești, includerea în vechimea generală în muncă vechimii în specialitate a perioadei lipsei forțate de la muncă și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-1202/23
nr. PIGD 2-20082981-01-2ra-24082023)

Admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motiv că instanța de apel nu cercetat toate circumstanțele cauzei ce țin de perioada care urmează a fi inclusă în vechimea generală în muncă și pentru care urmează a fi încasat salariul, precum și nu s-a expus în privința indexării salariului.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru – jud. N. Lupașcu
Curtea de Apel Chișinău – jud. I. Cotruță, V. Cotorobai I. Țurcan

18 februarie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile declarate de Sergiu Jumbei, reprezentat de avocatul Ion Vîzdogă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 09 iulie 2020, Sergiu Jumbei a depus cerere de chemare în judecată, concretizată pe parcursul examinării cauzei, împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor procuraturii și ale instanțelor judecătorești, includerea în vechimea generală în muncă a vechimii în specialitate pe perioada lipsei forțate de la muncă și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, la 07 iulie 2008, prin ordinul Procurorului General nr. 643-p, a fost numit în funcția de procuror-interimar în Procuratura r-lui Orhei, iar la 29 iulie 2013, a fost numit în funcția de procuror-adjunct al procurorului r-lui Orhei.

3. La 01 iunie 2015, a fost început procesul penal, iar la 10 iunie 2015 pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2015928219 privind învinuirea lui Sergiu Jumbei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

4. Prin ordinul Procurorului General nr. 492-p din 04 mai 2016, Sergiu Jumbei a fost suspendat din funcție până la rămânerea definitivă a hotărârii în cauza penală, expedită la 29 aprilie 2016 pentru examinare în fond.

5. Prin sentința din 02 noiembrie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, Sergiu Jumbei a fost achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

6. Prin decizia din 07 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul procurorului, s-a casat sentința din 02 noiembrie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău și s-a pronunțat o decizie nouă, prin care Sergiu Jumbei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 1 an.

În baza art. 90 din Codul penal, executarea pedepsei cu închisoarea a fost suspendată condiționat, pe un termen de probațiune de 1 an.

7. Prin ordinul Procurorului General nr. 670-p din 13 iunie 2017, a fost încetat de drept raportul de serviciu al lui Sergiu Jumbei, adjunct al procurorului-șef al Procuraturii r-lui Orhei. Drept temei pentru încetarea raporturilor de serviciu a servit decizia din 07 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a constatat vinovăția reclamantului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

8. Prin decizia din 21 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul ordinar declarat de inculpatul Sergiu Jumbei și s-a casat decizia din 07 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

9. Prin decizia din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca nefondat apelul procurorului și s-a menținut sentința din 02 noiembrie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, prin care Sergiu Jumbei a fost achitat, din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii.

10. Prin decizia din 11 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procuror împotriva deciziei din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

11. Prin ordinul Procurorului General nr. 491-p din 23 martie 2020 a fost anulat ordinul nr. 670-p din 13 iunie 2017, prin care au fost încetate de drept raporturile de serviciu cu Sergiu Jumbei.

12. Prin ordinul Procurorului General nr. 492-p din 23 martie 2020, Sergiu Jumbei a fost restabilit în funcția de adjunct al procurorului-șef al Procuraturii r-lui Taraclia, începând cu 23 martie 2020.

13. Totodată, prin ordinul Procurorului General nr. 493-p din 23 martie 2020, Sergiu Jumbei a fost eliberat din funcția de adjunct al procurorului-șef al Procuraturii r-lui Taraclia, pe motivul demisiei din Procuratură, în baza raportului depus, începând cu 23 martie 2020.

14. Reclamantul a invocat că, legislatorul a instituit responsabilitatea absolută a statului de a repara integral prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile ilicite enumerate.

15. Astfel, în opinia reclamantului, la caz, sunt incidente prevederile art. 3 alin. (1) lit. a), b), c) și alin. (2) din Legea nr. 1545/1998, care stipulează că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma a) tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale; c) eliberării sau

suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești. Este atestată, în speță, tragerea ilegală la răspundere penală a lui Jumbei S. și condamnarea sa ilegală, implicit prin încriminarea unei norme abrogate, acțiuni soldate cu eliberarea ilegală a acestuia din funcția deținută.

16. Reclamantul a indicat că, statul urmează să-i repare prejudiciul material sub forma salariului neprimit, conform art. 7 lit. a) și art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998, pentru perioada 04 mai 2016 – 23 martie 2020, conform cuantumului mediu al acestuia (salariu mediu din perioada anterioară plăților periodice ulterioare de care a fost privat). Plățile salariale de care a fost privat urmează a fi calculate în volumul corespunzător actelor normative în vigoare la momentul fiecărei perioade pentru care urma a fi achitat, și anume Legea privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar nr. 355/2005, Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328/2013, Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270/2018 și Legea cu privire la Procuratură nr. 3/2016.

17. În acest sens, reclamantul a subliniat că, interpretarea modului de reparare a prejudiciului cauzat, precum că ar urma a fi achitat doar potrivit salariului mediu din perioada anterioară (ziua de 04 mai 2016) cauzării prejudiciului (fiecare lună și an în care a fost privat ilegal reclamantul de plata salarială cuvenită acestei perioade), fără a lua în calcul prevederile legale speciale ce reglementează cuantumul salarial al întregului corp de procurori din acel moment, l-ar dezavantaja vădit nejustificat în drepturile sale salariale, fiind și contrară noțiunii de reparație efectivă.

18. În consecință, abordarea reprezintă și un tratament diferențiat în raport cu ceilalți procurori angajați în această perioadă (04 mai 2016-23 martie 2020), lezând și dreptul de proprietate al său asupra acestor plăți salariale depline. Or, repararea nu ar fi una efectivă și deplină, dar parțială.

19. Mai mult, majorările salariale de care a fost privat prin lipsa forțată de la lucru sunt prevăzute de actele legislative pertinente, astfel ar fi fost aplicabile inevitabil și în raport cu dânsul în cazul activării sale în funcția deținută, procuror, adjunct al procurorului-șef al Procuraturii raionale. Odată cu aplicarea coeficientului de inflație, conform art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998, suma finală a prejudiciului urmează a fi aplicată la fiecare plată salarială periodică revendicată

20. La fel, reclamantul a menționat că, în urma achitării, pe motivul că fapta sa nu întrunește elementele infracțiunii, urmează a-i fi reparat prejudiciul material sub forma asistenței juridice de care a beneficiat în cauza penală. În acest sens,

reclamantul a subliniat că, potrivit bonului de plată nr. 827088 din 10 ianuarie 2020, pentru acordarea asistenței juridice în cauza penală derulată (perioada 01 iunie 2015 – 11 februarie 2020) de către avocatul Ion Vîzdoga, a achitat suma de 70 000 MDL.

21. Cu privire la pretenția privind repararea prejudiciului moral cauzat, reclamantul a menționat că, art. 1998 coroborat cu prevederile art. 2007 din Codul civil și ale Legii nr. 1545/1998 prevăd răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

22. Reclamantul a indicat că, acțiunile vădit ilicite ale procurorului care a exercitat urmărirea penală, manifestată prin acuzarea lui de comiterea unei norme din Regulamentul circulației rutiere, abrogate în anul 2013. Or, procurorul i-a încriminat încălcarea unei norme inexistente în Regulamentul circulației rutiere la 01 iunie 2015.

23. Modalitatea unei astfel de încriminări denotă arbitrariul, deoarece în speță este puțin probabil faptul că acuzatorul, precum și Curtea de Apel, prin decizia din 07 iunie 2017, nu ar fi avut acces la conținutul actualizat/în vigoare al Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 13 mai 2009. Acest fapt, însă, a făcut obiectul unei constatări în decizia din 11 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, prin care s-a respins ca inadmisibil recursul ordinar al procurorului.

24. Reclamantul a invocat că, Curtea de Apel Chișinău neîntemeiat a pronunțat decizia de condamnare din 07 iunie 2017. Or, în pofida invocării de către partea apărării a încriminării ilegale, de către acuzator, a unei norme abrogate (pct. 11 lit. f) din Regulamentul circulației rutiere), fapt menționat expres în „ultimul cuvânt” al inculpatului, precum și în pledoaria apărătorului, Colegiul penal a constatat în conținutul deciziei certitudinea încălcării de către reclamant a acestei norme inexistente.

25. Iar, la baza emiterii ordinului nr. 670-p din 13 iunie 2017 privind încetarea de drept a raporturilor de serviciu a stat anume decizia din 07 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a constatat vinovăția lui în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal și care, ulterior, a fost casată prin decizia din 21 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție.

26. Totodată, reclamantul a învederat că, odată cu suspendarea din funcția de procuror și informația privind urmărirea sa penală a fost diseminată publicului prin intermediul „Ziarul de Gardă”, ediția nr. 578 din 04 august 2016, articolul „Procurori judecați II”, publicat și pe pagina web la 08 august 2016 (<https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/procurori-iudecati-ii/>), în care se invocă:

„în prezent, în prima instanță, este examinat dosarul penal pe numele lui Sergiu Jumbei, procuror adjunct de Orhei. Jumbei nu este învinuit de corupție, ci de provocarea unui accident rutier soldat cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Dosarul a fost trimis în judecată la începutul anului, fiind transferat de la Judecătoria Orhei la Judecătoria Ciocana. Până acum, pe dosar au avut loc patru ședințe de judecată, toate în iunie. Următoarea ședință e programată pentru luna august. Serghei Bodorin, procuror de Orhei, ne-a confirmat că procurorul Jumbei este suspendat din funcție până la o decizie definitivă a instanței pe dosarul său”.

27. Anterior despre numirea reclamantului în funcția de adjunct al procurorului r-lui Orhei, a fost comunicat publicului la postul de radio „Radio Orhei”, la 01 august 2013 (<http://radioorhei.info/adjunctul-interimar-va-deveni-adjunct-al-procurorului-r-lui-orhei/>). Astfel, se poate pretinde rezonabil despre caracterul notoriu ai persoanei reclamantului la nivelul r-lui Orhei.

28. La 20 aprilie 2017, Ziarul de Gardă a publicat pe pagina web articolul intitulat „Procurorul cu Land Rover – achitat după un accident pe trecerea de pietoni” (<https://www.zdg.md/investigatii/dosar/dosarele-procurorilor-unul-retinut-altul-achitat-doi-condamnati-dar-in-libertate/>).

29. În context, urmărirea penală ilegală, soldată cu condamnarea ilegală și, implicit, destituirea ilegală din funcție a reclamantului a fost aptă, la nivelul r-lui și municipiului Orhei, de a fonda certitudinea publicului despre vinovăția reclamantului în comiterea infracțiunii imputate.

30. Reclamantul a menționat că, contactul zilnic cu persoanele din localitate i-au provocat stres și neliniște ca rezultat al procesului penal în care era vizat nejustificat, care a afectat și relațiile sale cu unele persoane și colegi de serviciu, inclusiv imaginea sa profesională. Mai mult, grație condamnării ilicite, a fost nevoit, împreună cu membrii familiei, să-și schimbe locul de muncă și domiciliul – trecând cu traiul permanent în mun. Chișinău.

31. Prin urmare, reclamantul a susținut că quantumul prejudiciului moral solicitat este unul echitabil și, implicit, proporțional în raport cu urmărirea penală ilegală, condamnare ilegală și consecințele acestora față de reclamat (destituirea ilegală din funcția deținută, schimbarea domiciliului în urma condamnării, afectarea imaginii profesionale etc.), care este consolidat prin statutul reclamantului, mediatizarea procesului, precum și durata acestuia, care este una excesiv de lungă - mai bine de 4 ani 8 luni.

32. Reclamantul Sergiu Jumbei a solicitat, prin cererea de chemare în judecată concretizată, includerea în vechimea generală în muncă și vechimea în specialitate a perioadei lipsei forțate de la muncă, începând cu ziua de 04 mai 2016 până la data

restabilirii în funcție – 23 martie 2020, încasarea din contul statului a tuturor drepturilor salariale periodice de care a fost privat ilegal, începând cu 04 mai 2016 până la data restabilirii în funcție – 23 martie 2020, aplicând coeficientul de inflație la sumele adjudecate, în valoare totală de 977 639,40 MDL și încasarea din contul statului în beneficiul său a sumei de 150 000 MDL, cu titlu de reparare a prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de asistență juridică în cuantum de 5 000 MDL, suportate în prezenta cauză civilă.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

33. Prin hotărârea din 27 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea depusă de Sergiu Jumbei.

34. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Sergiu Jumbei suma de 50 000 MDL cu titlu de prejudiciu moral, suma de 785 101,95 MDL cu titlu de prejudiciu material ce reprezintă salariul brut pentru perioada 04 mai 2016 – 23 martie 2020, cu efectuarea reținerilor de rigoare conform legislației muncii, suma de 40 000 MDL cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată în cadrul procesului penal și suma de 5 000 MDL cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă. În rest, pretențiile au fost respinse, ca neîntemeiate (vol. II, f.d. 125, 140-155).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

35. La 28 octombrie 2021, Sergiu Jumbei a depus cerere de apel nemotivată iar la 20 aprilie 2022 cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea parțială a hotărârii primei instanțe, în partea în care cerințele din acțiune au fost respinse și emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii (vol. II, f.d. 128, 165-168).

36. La 12 noiembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de apel nemotivată, iar la 22 aprilie 2022 a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii (vol. II, f.d. 129, 170-182).

37. La 28 septembrie 2022, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a depus cerere de alăturare la apelul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere integrală a cererii de chemare în judecată depusă de Sergiu Jumbei (vol. II, f.d. 213-216).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

38. Prin decizia din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Sergiu Jumbei, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și cererea de alăturare la apelul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

39. În consolidarea soluției adoptate, Curtea de Apel Chișinău a reținut că Sergiu Jumbei ilegal a fost urmărit și tras la răspundere penală, or, prin sentința din 02 noiembrie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, devenită irevocabilă la 11 februarie 2020, a fost achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele componenței de infracțiune prevăzută la art. 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal. În consecință, aceasta este în drept de a pretinde la despăgubiri conform Legii nr. 1545/1998, iar pretențiile formulate se încadrează în temeiul prevăzut la art. 6 lit. a) din Lege.

40. În partea prejudiciului moral, Curtea de Apel Chișinău a notat că, în speță, reclamantul dispune de dreptul subiectiv la repararea prejudiciului moral cauzat prin tragere ilegală la răspundere penală, deoarece în privința sa a fost emisă o sentință de achitare definitivă și irevocabilă, fapt care atrage după sine obligația de compensare a prejudiciului ce i-a fost cauzat prin erorile organului de urmărire penală.

41. Instanța de apel a apreciat suma de 50 000 MDL ca fiind rezonabilă în raport cu durata procedurilor, natura încălcărilor constatate și suferințele psihice suportate de reclamant, dar și fiind conformă principiului echității.

42. Cu referire la pretenția privind încasarea plăților salariale, instanța de apel a reținut că, în perioada 04 mai 2016 – 23 martie 2020, reclamantul s-a aflat în imposibilitate de a se prezenta la locul de muncă și de a-și onora obligațiile sale de serviciu, din circumstanțe ce nu au depins de voința sa și care sunt în legătură directă cu dosarul penal de învinuire ilegală a acestuia. Respectiv, plățile salariale nu i-au fost achitate pentru perioada respectivă.

43. Curtea de Apel Chișinău a notat că, potrivit răspunsului nr. 30-9d/20 din 03 decembrie 2020 al Procuraturii Generale, salariul calculat lui Sergiu Jumbei în funcția de adjunct al procurorului-șef în procuratura teritorială, pentru perioada mai 2016 – martie 2020, ar constitui 785 101,95 MDL.

44. Astfel, instanța de apel a considerat necesar de a încasa din bugetul de stat suma de 785 101,95 MDL cu titlu de prejudiciu material ce reprezintă salariu brut al lui Sergiu Jumbei pentru perioada 04 mai 2016 – 23 martie 2020.

45. Cu referire la revendicările reclamantului privind includerea în vechimea generală în muncă a vechimii în specialitate aferente perioadei lipsei forțate de la muncă, instanța de apel a reținut dispozițiile art. 15 din Legea nr. 1545/1998, conform cărora timpul perioada în care persoana nu a lucrat ca urmare a suspendării ilegale din funcție se iau în considerare la calcularea vechimii generale în muncă și a vechimii în specialitate, aceste perioade urmând a fi avute în vedere inclusiv la stabilirea pensiilor și indemnizațiilor.

46. Totodată, instanța a stabilit că cerința formulată de apelant a avut un caracter preventiv, fiind motivată de dorința de a evita eventuale litigii viitoare referitoare la calcularea vechimii în muncă, inclusiv la stabilirea pensiei. Or, pentru exercitarea dreptului la acțiune este necesară existența unei încălcări actuale și concrete a unui drept subiectiv al reclamantului. Analizând ansamblul pretențiilor deduse judecății, instanța de apel a constatat că reclamantul/apelantul nu a făcut dovada existenței unei asemenea încălcări la momentul introducerii acțiunii, nefiind prezentate probe care să ateste apariția unui litigiu efectiv privind includerea perioadei respective în vechimea în muncă.

47. În consecință, în lipsa probării unei atingeri aduse unui drept subiectiv, instanța de apel a considerat întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la respingerea pretenției privind includerea în vechimea generală în muncă a vechimii în specialitate aferente perioadei lipsei forțate de la muncă.

48. Referitor la pretenția cu privire la repararea prejudiciului material sub forma cheltuielilor de asistență juridică în cauza penală, instanța de apel a reținut că, potrivit bonului de plată seria QL nr. 827088 din 10 ianuarie 2020, Sergiu Jumbei a achitat cu titlu de onorariu avocatului Ion Vîzdoga în cadrul cauzei penale (procuratura, instanța de fond, CA și Curtea Supremă de Justiție) suma de 70 000 MDL. Însă, la materialele cauzei nu a fost prezentată lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora sau alte înscrisuri ce ar demonstra volumul de lucru efectiv prestat de avocat.

49. Totodată, instanța de apel a menționat că recursurile ordinare împotriva deciziei din 07 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău au fost formulate nemijlocit de inculpatul Sergiu Jumbei, fapt care se poate oglindi în textul deciziei din 21 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție. La fel, soluționarea recursurilor ordinare în fața Curții Supreme de Justiție (2 proceduri) a avut loc în lipsa părților în proces.

50. În aceste circumstanțe, instanța de apel a constatat temeinicia concluziei primei instanțe de încasare a sumei de 40 000 MDL cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată în cadrul procesului penal.

51. Cu titlu subsecvent, Curtea de Apel Chișinău a considerat necesar de admite, prin prisma art. 96 alin. (1) din Codul de procedură civilă, pretenția cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în cuantum de 5 000 MDL suportate în prezenta cauză civilă, or, acestea au fost reale, rezonabile și necesare.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

52. La 28 iulie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei decizii noi de respingere integrală a cererii de chemare în judecată (vol. III, f.d. 112-115).

53. La 01 septembrie 2023, Sergiu Jumbei, reprezentat de avocatul Ion Vîzdogă, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și casarea parțială a hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei decizii noi de admitere integrală a cererii de chemare în judecată în partea:

- a) încasării din contul statului în beneficiul lui Sergiu Jumbei a drepturilor salariale periodice (partea fixă a salariului și alte plăți salariale componente, precum și ajutorul material) de care a fost privat ilegal, începând cu 04 mai 2016 (data suspendării din funcție prin ordinul nr. 492-p din 04 mai 2016 al Procurorului General) până la data restabilirii în funcție la 23 martie 2020, cu aplicarea coeficientului inflației, în valoare totală de 1 425 491,50 MDL;
- b) încasării din contul statului în beneficiul lui Sergiu Jumbei a prejudiciului material cauzat în valoare de 150 000 MDL.
- c) în rest hotărârea primei instanțe să fie lăsată fără modificări (vol. III, f.d.

54. La 04 septembrie 2023, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de recurs împotriva deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei decizii noi de respingere integrală a cererii de chemare în judecată (vol. III, f.d. 128).

ARGUMENTELE RECURSULUI

55. În motivarea recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a reiterat motivele de fapt și de drept expuse în cererea de apel, invocând că instanțele ierarhic

inferioare au interpretat în mod eronat legea. Or, pentru aplicabilitatea prevederilor din Legea nr. 1545/1998, necesită a fi întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art. 6 (dreptul la repararea prejudiciului), cât și cele de la art. 3 (cazurile de reparare a prejudiciului material și moral). Normele date sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat

56. În motivarea recursului, Sergiu Jumbei a reiterat motivele de fapt și de drept expuse în cererea de chemare în judecată, cererea de chemare în judecată concretizată și în cererea de apel, invocând că decizia instanței de apel are un caracter abuziv, fiind pronunțată prin denaturarea vădită și implicită nerezonabilă a probelor din dosar (caracterul necondiționat al premiilor acordate de către Procuratura Generală etc.), fiind neglijate normele obligatorii ale art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998, cât și desconsiderată practica uniformă în domeniu, fapt ce a generat soluționarea greșită a cauzei.

57. În motivarea recursului, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a reiterat motivele de fapt și de drept expuse în cererea de alăturare la apel, invocând că suma dispusă spre încasare cu titlu de salariu este calculată în mod greșit, deoarece nu au fost respectate prevederile art. 8 din Legea nr. 1545/1998 și pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr. 426/2004. Or, la calcularea salariului mediu urmau să fie luate în considerare 3 luni de muncă până la suspendarea din funcție a reclamantului. De asemenea, prima instanță și cea de apel nu au luat în considerare faptul că, însăși reclamantul a indicat în cererea de chemare în judecată că, după suspendarea sa din funcția de procuror, a fost nevoit să-și schimbe temporar locul de muncă.

POZIȚIA INTIMATULUI

58. La 22 septembrie 2023, Sergiu Jumbei a depus referințe la recursurile depuse de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, solicitând respingerea acestora.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

59. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

60. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare

a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

61. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

62. Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Iar recursurile depuse de Sergiu Jumbei, reprezentat de avocatul Ion Vîzdogă, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare după 01 septembrie 2023.

63. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

64. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

65. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

66. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
  - c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
  - d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
  - e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
  - f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.
- (4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.
- (5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

67. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare după 01 septembrie 2023):

„(1) Recursul este admis dacă:

- a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;
- b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;
- c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;
- d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;
- e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;
- f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

68. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246/2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023):

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

69. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

70. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

71. Art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

72. Art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.”

73. Art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la momentul judecării cauzei în ordine de apel:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

74. Art. 2 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998:

„În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

acțiuni ilicite – acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni);

cazuri excepționale – cazuri când persoanei i-au fost încălcate grav și abuziv drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte ori când consecințele acțiunilor ilicite comise sînt extrem de grave sau chiar iremediabile.

75. Art. 3 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1545/1998:

„(1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

- c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;
  - d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;
  - e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;
  - f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.
- (2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.”

76. Art. 5 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1545/1998:

„(1) Cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

(2) Cererea de chemare în judecată privind repararea prejudiciului se depune în termen de 3 ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.”

77. Art. 6 din Legea nr. 1545/1998:

„Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

- a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;
- b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;
- c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;
- d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.”

78. Art. 7 din Legea nr. 1545/1998:

„În cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:

- a) salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite;
- b) pensia sau indemnizația a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal și ținerii sub arest;
- c) averea (inclusiv depunerile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și câștigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată;
- d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinței judiciare și cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite;
- e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică;
- f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea față de aceasta a unor acțiuni ilicite (a maltratării);

g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.”

79. Art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998:

„Cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului, prevăzute la art. 7 lit. a), se calculează pornindu-se de la câștigul mediu lunar al persoanei fizice la momentul cauzării prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflație.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

80. Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că decizia motivată din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată părților, prin intermediul poștei electronice, la 04 iulie 2023, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică atașat la materialele cauzei (vol. III, f.d. 78). În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au depuse la 28 iulie 2023, 01 septembrie 2023 și 04 septembrie 2023.

81. Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Sergiu Jumbei, reprezentat de avocatul Ion Vîzdogă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova sunt admisibile.

82. Prin prisma prevederilor art. 444 din Codul de procedură civilă, la caz, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat fără invitarea și respectiv prezența participanților la proces.

83. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, din motivele ce succed.

84. Conform avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

85. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

86. Instanța de recurs consemnează că legea procedural civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

87. Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

88. În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță.

89. Astfel, respectând principiile dreptului procesual civil, instanței de apel îi revenea o deosebită atenție de a determina toate componentele acțiunii civile, și în special obiectul acțiunii civile și temeiurile acesteia. Obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

90. La caz, din cererea de chemare în judecată concretizată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că reclamantul Sergiu Jumbei solicită *inter alia* încasarea din contul statului a tuturor drepturilor salariale periodice de care a fost privat ilegal, începând cu 04 mai 2016 până la data restabilirii în funcție – 23 martie 2020 (conform art. 7 lit. a) din Legea nr. 1545/1998), aplicând coeficientul de inflație la sumele adjudecate (conform art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998), în valoare totală de 977 639,40 MDL.

91. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 27 octombrie 2021, a admis parțial acțiunea depusă de Sergiu Jumbei și a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Sergiu Jumbei suma de 50 000 MDL cu titlu de prejudiciu moral, suma de 785 101,95 MDL cu titlu de prejudiciu material ce reprezintă salariul brut pentru perioada 04 mai 2016 – 23 martie 2020, cu efectuarea reținerilor de rigoare conform legislației muncii, suma de 40 000 MDL cu titlu de cheltuieli de asistență juridică acordată în cadrul procesului penal și suma de 5 000 MDL cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă. În rest, pretențiile au fost respinse, ca neîntemeiate (vol. II, f.d. 125, 140-155).

92. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 25 aprilie 2023, a respins apelurile declarate de Sergiu Jumbei, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și cererea de alăturare la apelul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și a menținut hotărârea din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

93. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, în cererea de alăturare la apel, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a contestat hotărârea primei instanțe inclusiv sub aspectul că reclamantului nu-i poate fi compensat/restituit salariul și alte venituri provenite din muncă, de care a fost privat în urma acțiunilor ilicite (conform art. 7 lit. a) din Legea nr. 1545/1998), pe întreaga perioadă pretinsă, 04 mai 2016 – 23 martie 2020, deoarece în această perioadă reclamantul a fost angajat la alte entități de unde a fost remunerat.

94. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova invocă că, potrivit scrisorii Serviciului Fiscal de Stat nr. 26-15/1/09/81852 din 15 septembrie 2022, în perioada 04 mai 2016 – 23 martie 2020 au fost declarate următoarele venituri ale lui Sergiu Jumbei:

- a) în anul 2016:
  - 42 581,24 MDL de la Procuratura Generală;
- b) în anul 2017:
  - 28 565,95 MDL de la Procuratura Generală;
  - 30 118,55 MDL de la SA „Apă Canal Chișinău”;
- c) în anul 2018:
  - 44 715,65 MDL de la SA „Apă Canal Chișinău”;
- d) în anul 2019:
  - 185 440,43 MDL de la SA „Apă Canal Chișinău”;
  - 37 984,90 MDL de la Serviciul Hidrometeorologic de Stat;
- e) în anul 2020:
  - 177 182,09 MDL de la SA „Apă Canal Chișinău”;

- 112 983,37 MDL de la de la Serviciul Hidrometeorologic de Stat;
- 177 304,96 MDL (vol. II, f.d. 213-216, 217).

95. Însă, analizând minuțios memoriul deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a cercetat efectiv, complet și complex circumstanțele cauzei, în special scrisoarea Serviciului Fiscal de Stat nr. 26-15/1/09/81852 din 15 septembrie 2022, în sensul stabilirii concrete a naturii juridice a veniturilor declarate de reclamant în perioada 04 mai 2016 – 23 martie 2020, a perioadelor exacte pentru care acestea au fost obținute, precum și a coraportului acestor venituri cu pretenția reclamantului de reparare a prejudiciului material întemeiată pe art. 7 lit. a) din Legea nr. 1545/1998.

96. Instanța de recurs învederează că, instanța de apel era ținută să verifice circumstanțele invocate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și conținute în scrisoarea Serviciului Fiscal de Stat nr. 26-15/1/09/81852 din 15 septembrie 2022, sub aspectul dacă aceste sume reprezintă efectiv venituri salariale ale reclamantului și dacă ele acoperă integral sau parțial perioada pentru care acesta solicită compensarea salariului în temeiul art. 7 lit. a) din Legea nr. 1545/1998, precum și dacă există suprapunere temporală între perioadele remunerate și perioada privării ilegale de funcție. Or, numai în urma unei asemenea analize se putea determina în ce măsură aceste venituri urmau a fi deduse din suma pretinsă de reclamant cu titlu de salariu neîncasat.

97. Din partea motivată a deciziei instanței de apel rezultă că aceasta nu a efectuat o analiză individualizată și riguroasă a probatoriului administrat, dar s-a limitat la menținerea soluției primei instanțe, fără a se expune și a da apreciere argumentelor și criticilor formulate în cererea de alăturare la apel, referitoare la incidența veniturilor reclamantului în perioada pentru care solicită să-i fie compensat/restituit salariul de care a fost privat ilegal.

98. Iar, în lipsa stabilirii caracterului acestor venituri, și anume dacă au fost salarii aferente unor raporturi de muncă, precum și a delimitării exacte a intervalelor de timp pentru care au fost obținute, instanța de apel nu putea concluziona asupra întinderii prejudiciului material efectiv suferit de reclamant și care urmează să-i fie compensat în temeiul art. 7 lit. a) din Legea nr. 1545/1998. O atare omisiune este de natură să afecteze corecta aplicare a principiului reparării integrale a prejudiciului, care presupune atât acoperirea pierderii efective suferite, cât și excluderea oricărei duble compensări și îmbogățire fără just temei.

99. În aceste condiții, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel nu și-a exercitat plenitudinea de jurisdicție conferită de

efectul devolutiv al apelului, întrucât nu a supus unei examinări efective criticile formulate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și nu a procedat la o analiză completă a circumstanțelor relevante pentru determinarea cuantumului despăgubirilor.

100. Cercetarea formală a probatoriului și neoferirea unor răspunsuri criticilor formulate în apel echivalează cu o cercetare incompletă a cauzei, iar soluția adoptată nu corespunde exigențelor unei hotărâri motivate, în sensul obligației instanțelor de judecată de a răspunde la toate argumentele pertinente și decisive pentru soluționarea litigiului. În consecință, aceste carențe impun rejudecarea cauzei de către instanța de apel, cu examinarea detaliată a tuturor veniturilor declarate, a perioadelor aferente și a impactului acestora asupra cuantumului despăgubirii solicitate în temeiul art. 7 lit. a) din Legea nr. 1545/1998.

101. Deopotrivă, instanța de recurs constată că reclamantul Sergiu Jumbei a solicitat expres, prin cererea de chemare în judecată concretizată, aplicarea coeficientului de inflație la sumele adjudecate, în temeiul art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998. Această pretenție constituie un capăt de cerere distinct, cu fundament legal propriu, care impunea o analiză separată din partea instanței de fond și, ulterior, a instanței de apel în limitele efectului devolutiv.

102. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, această solicitare constituie un capăt de cerere distinct, cu fundament juridic autonom, care impunea o analiză separată și o soluționare explicită din partea primei instanțe, iar ulterior, în limitele efectului devolutiv, și din partea instanței de apel.

103. Cu toate acestea, din memoriul hotărârii din 27 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, precum și din decizia din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, rezultă că instanțele ierarhic inferioare nu au examinat în mod efectiv această solicitare, nu au stabilit dacă sunt întrunite condițiile legale pentru actualizarea sumelor în raport cu indicele inflației și nu au oferit o motivare explicită privind admiterea sau respingerea acesteia.

104. O asemenea omisiune echivalează cu nesoluționarea unui capăt de cerere și contravine obligației instanței de a se pronunța asupra tuturor pretențiilor deduse judecății. Lipsa unei analize asupra aplicării coeficientului de inflație afectează caracterul complet al hotărârii și împiedică exercitarea unui control judiciar efectiv sub acest aspect, întrucât instanța de recurs nu poate suplini lipsa de motivare prin propria apreciere a circumstanțelor de fapt.

105. În asemenea circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că neexaminarea cererii privind actualizarea despăgubirilor prin aplicarea coeficientului de inflație constituie un temei ce impune rejudecarea cauzei

de către instanța de apel, cu obligația de a se pronunța expres și motivat asupra acestui capăt de cerere.

106. În lipsa unei evaluări judiciare efective a acestor circumstanțe, Curtea Supremă de Justiție nu poate substitui rolul instanței de apel în administrarea, aprecierea și coroborarea probelor. Iar, lipsa unei analize riguroase a circumstanțelor speței și a unei motivări clare, pun în dificultate exercitarea unui control judiciar veritabil de către instanța de recurs.

107. Omisiunea de a analiza detaliat probele și a motiva în mod riguros soluția, nu permite părților să înțeleagă rațiunea soluției pronunțate. Motivarea nu reprezintă o simplă formalitate, ci o garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

108. La aspectul dat este imperioasă jurisprudența CtEDO în cauza *Hiro Balani vs. Spania*, în care Înalta Curte a notat că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 § 1 din CEDO.

109. Articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (*Perez c. Franței [MC]*, nr. 47287/99 din 12 februarie 2004, § 80; *Loupas c. Greciei*, nr. 21268/16 din 20 iunie 2019, § 37; *Capacchione c. Republicii Moldova* din 30 noiembrie 2021, § 19).

110. De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene pentru Drepturile Omului, acest articol obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (*Paixão Moreira Sá Fernandes c. Portugaliei*, nr. 78108/14 din 25 februarie 2020, § 71 și cauzele citate în aceasta; *Caraman c. Republicii Moldova* din 16 februarie 2021, § 23).

111. În aceste condiții, instanța de recurs reține că se impune necesitatea casării deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel la Curtea de Apel Centru.

112. În conformitate cu art. 440 alin. (3), art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile declarate de Sergiu Jumbei, reprezentat de avocatul Ion Vîzdogă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Casează integral decizia din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Sergiu Jumbei împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, cu privire la încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor procuraturii și ale instanțelor judecătorești, includerea în vechimea generală în muncă vechimii în specialitate a perioadei lipsei forțate de la muncă și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni